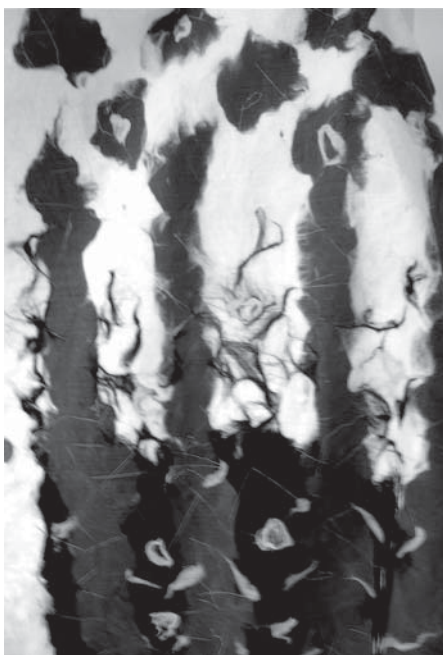

Neaustinės tekstilės technikos – kamšybos – taikymas psichikos sutrikimų gydymui ir reabilitacijai

Gyd. N. Goštautaitė Midttun
Doc. E.G. Bogdanienė

Šios metodologijos tikslas – aprašyti neaustinės tekstilės technikos – kamšybos – taikymą psichiatrijos meno terapijai.

Technika

Kamšymo būdu kuriama yra ne veliant rankomis, bet klojant sintetinį arba natūralų pluoštinį klodą ant medžiagos, vėliau jį tvirtinant siūlų dygsniais. Suforuotas paviršius yra prakamšomas ir sutvirtinamas specialiomis adatinėmis staklėmis. Šia technika atlikti darbai pasižymi monumentalumu, spontaniškumu, glotniu minkštu paviršiumi. Skirtingai nuo kitų tekstilės technikų šis būdas yra mažiau imlus laikui, galima greitai įvertinti rezultatą.

Kontingentas

Visi psichikos sutrikimais sergantys ir psichologinių problemų turintys asmenys, motyvuoti naudotis šiuo metodu. Metodas netinkamas esant ūmiai psichozei, ryškiai dezorientacijai. Medikamentinis gydymas netrukdo taikyti šį metodą.

Specialistai

Šią priemonę turėtų taikyti specialiai pamokyti menininkai arba meno ir psichikos sveikatos specialistai kartu. Jei metodą taiko menininkas, jį būtina pasirengti bendrauti su klientu, užmegzti terapinį ryšį, įprasminti sveikatos gerinimo tikslus naudojantis šia technika, įvertinti riziką ir dirbti komandoje, taip pat šios srities darbo etikos, ypač pabrėžiant konfidencialumo principų laikymąsi.

Metodologija

Metodikos pagrindą sudaro psichikos sveikatos specialisto ir dailininko tekstilininko bendradarbiavimas siekiant psichikos sveikatos tikslų. Šią priemonę gali taikyti ir meno terapeutas, turintis specializuotą išsilavinimą. Metodika remiasi

meno ir kognityvinės terapijos teorija bei principais. Ji taikoma pacientų grupėms. Ypač skatintinos mišrios meno studentų ir pacientų grupės. Darbas mišriose grupėse gali tapti meno terapeutų praktinio parengimo komponentu, tuo tarpu klientai, dirbdami kartu su profesionaliais menininkais, ne tik patiria teigiamą terapinį poveikį, bet ir įgyja vertingos lavinimosi ir pažintinės patirties. Kompozicijos tema parenkama kryptingai, susiejama su kliento problemomis, orientuojama į jų sprendimą. Tinka ir abstrakčios, tačiau su siektiniais tikslais – sveikata, pasitenkinimu, laime, pilnatve ir pan. – susijusios kompozicijos. Temos parenkamos atsižvelgiant į pacientų pasirengimą ir motyvaciją.

Užsiėmimų struktūra

Vieną terapinę priemonę sudaro 4–8 užsiėmimai, kurių metu sukuriama vientisa kompozicija.

Pirmasis užsiėmimas yra skirtas specialisto įvertinimui ir pagrindinės problemos išryškiniui, jos skaidymui ir sprendimų įvertinimui. Pirmo užsiėmimo metu dirbama grupėje, reikalingos rašymo priemonės ir popierius.

Antrasis užsiėmimas yra skirtas technikos ir tekstilės pavyzdžių pristatymui, pluoštų apčiuopai, technikos išbandymui bei spalvinės gamos ir formų priskyrimui anksčiau nustatytoms problemoms ir sąvokoms.

Trečiasis užsiėmimas yra skirtas kompozicijos pagrindams, piešiniui arba kompozicijos eskizui parengti.

IV–VI užsiėmimas yra skirtas praktiniam darbui: vizualiai, naudojantis pasirengta medžiaga, išdėstoma problema. Tą galima padaryti per vieną arba per

kelis užsiėmimus, priklausomai nuo kuriamo darbo apimties. Kitame užsiėmime prašoma iš tų pačių medžiagų vizualiai išdėstyti pateiktos problemos sprendimą. Galima pasinaudoti medžiagomis, gautomis išardžius kompoziciją arba laikantis formų ir spalvų gamos greta perkurti kompoziciją, tokiu būdu gaunant du palyginamus kūrinius, kuriuose atsispindi psichoterapinis procesas.

Baigiamieji užsiėmimai. Kompozicijos aptariamos grupėje ir individualiai, pacientams suteikiama galimybė paaiškinti savo kūrinių sprendimą, t.y. kaip jie naudojami esamais realios problemos komponentais. Aptariamas sprendimų realumas ir jų įgyvendinimo būdai. Menininkas arba meno terapeutas komentuoja kompozicijos ir spalvų išsidėstymą tuo būdu sustiprindamas lavinamąjį ir kūrybinį užsiėmimo aspektą.

Baigus užsiėmimus siūlytina surengti darbų parodas, pristatymus, skatinti neformalius ryšius ir naujo pomėgio formavimąsi meno terapijos pagrindu, taip pat tęstines konsultacijas. Mokslo darbų sumetimais tikslinga periodiškai fiksuoti pacientų problemos intensyvumą, psichikos sveikatos parametrų ir sprendimų įgyvendinimą. Tą reikėtų daryti prieš kūrybinį procesą ir po jo, praėjus 2 savaitėi, 1 mėnesiui, 3 mėnesiams ir pusei metų. Kūrybos procesą užfiksuojusias vaizdajuostes arba fotografijas galima panaudoti ir kitiems terapiniams bei diagnostiniams tikslams, pvz., bendravimo stiliui, įgūdžiams ir problemoms, psichopatologijai įvertinti ir patikslinti.

Kamšybos technika yra ypač prieinama ir smagi mokytis, ji tinka ir sunkią patologiją arba motorinį šalutinį vaistų poveikį patiriantiems pacientams, kuriems sunkiau pasinaudoti kitais gydymo instrumentais. Specialiai pasirengusio menininko taikoma metodika yra ne tik artimesnė meno terapijos sąvokai, bet ir padidina kūrinių meninę vertę, skatina klientus tobulinti saviraišką.

Lietuvoje ši meno technika pirmą kartą taikyta pagalbos psichikos liga sergančiais asmenimis išbandyta 2005 balandžio 1-8 d. vykusiame veltinio simpoziume bendradarbiaujant Vilniaus Dailės Akademijos Tekstilės katedros specialistams, Klubui „13 ir Ko“ ir VŠĮ „Psichikos sveikatos iniciatyva“.

Į Vilniaus priklausomybės ligų centrą kreipėsi 6 vaikai dėl priklausomybės nuo kompiuterinių žaidimų

2003–2004 m. į Vilniaus priklausomybės ligų Dienos centrą (Savanorių pr. 74) kreipėsi 16 asmenų dėl problemų, susijusių su kompiuteriniais žaidimais. Visus juos atlydėjo artimieji. 12 – Vilniaus miesto gyventojai, kiti – Ukmergės, Trakų ir kitų miestų gyventojai. Amžius 14–16 m.

2005 m. kreipėsi 6 asmenys dėl problemų, susijusių su kompiuteriniais žaidimais. Visus juos atlydėjo artimieji. Visi buvo Vilniaus miesto gyventojai. Amžius 14–17 m.

Pagrindinės kreipimosi į DIENOS CENTRĄ pagalbos priežastys buvo sutrikusi vaiko būseną – tapo agresyvus, piktas, nekantrus, atsikalbinėjantis, pavargęs. Vaikams žymiai pablogėjo mokslai, atidėliojamos pareigos, atsirado daugiau vyresnių draugų (iš „blogos kompanijos“), pablogėjo santykiai šeimoje, susilpnėjo anksčiau buvę interesai mokslui, saviruošai, išvaizdai. Specialistų nuomone, vaikai daugiau laiko ima praleisti tuomet, jeigu turi bendravimo ir psichologinių sunkumų, nėra palanki atmosfera šeimoje arba mokymo įstaigoje. Tuo atveju gali atsirasti noras „pabėgti“ iš sunkios realybės į virtualųjį pasaulį.

Dienos centre siūlomos paslaugos paaugliams, turintiems problemų dėl kompiuterinių žaidimų: gydytojo psichiatro ir paauglių psichologo konsultacijos, grupiniai užsiėmimai tėvams, koreguojami šeimos psichologo.

Vilniaus priklausomybės ligų centro socialinės pagalbos ir prevencijos skyriuje veikiančiu telefonu 8 5 2160014 2004 m. buvo 5 artimųjų pasiteiravimai dėl vaikų priklausomybės kompiuteriniams žaidimams. Visi skambinūsieji buvo nukreipti į Vilniaus priklausomybės ligų Dienos centrą.

Vilniaus universiteto kvalifikacijos tobulinimo kursai priklausomybės ligų tema 2006 m.

Vilniaus universiteto Medicinos universiteto psichiatrijos klinika 2006 m. planuoja šiuos kvalifikacijos tobulinimo kursus:

„Priklausomybės ligų gydymas, rehabilitacija, prevencija bendruomenėje (psichiatrams, vaikų-paauglių psichiatrams, BPG, vidaus ligų gydytojams)“ – 12 darbo dienų.

„Paauglių psichikos sutrikimų ir priklausomybių aktualijos“ (vaikų ir paauglių psichiatrams, psichiatrams) – 12 darbo dienų.

„Apsvaigimas nuo psichoaktyvių medžiagų – medicininė apžiūra“ (visų specialybių gydytojams, slaugos darbuotojams) – 8 val.

Kursai mokami. Nustatytos formos paraiškos priimamos iki 2005 m. rugsėjo 15 d. Paraiška siųsti adresu: Vilniaus universitetas, medicinos fakultetas, Gydytojų tobulinimo skyrius, Santariškių g. 2, LT-08661, Vilnius. Tel. (8-5) 2365266.

Išleistas žinynas

Vilniaus priklausomybės ligų centras išleido naują papildytą žinyną „Pagalba asmenims, priklausomiems nuo psichoaktyvių medžiagų, Vilniaus mieste“. Šiame leidinyje pristatomos Vilniaus miesto įstaigos, tarnybos bei organizacijos, teikiančios psichologines, sveikatos priežiūras ir socialines paslaugas asmenims, sergantiems priklausomybėmis nuo psichoaktyvių medžiagų. Leidinio rėmėjas – Atviros Lietuvos fondas.

Leidinio elektroninę versiją galite rasti www.vplc.lt